

Asettamispäätös

27.4.2022

VN/10363/2022
VN/10363/2022-OM-20

Jakelussa mainituille

Asettamispäätös - Äitiyden selvittäminen ja oikeusgeneettiset tutkimukset -työryhmä

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän valmistelemaan ehdotukset synnyttäneen äidin selvittämistä ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevaksi sääntelyksi.

Oikeusministeriö tulee asettamaan erikseen seurantaryhmän seuraamaan ja arvioimaan työryhmän työtä.

Toimikausi

2.5.2022– 28.2.2023

Tausta

Synnyttäneen äidin selvittämistä koskeva lainvalmistelutarve nousi esiin vanhemmuuslakia (HE 132/2021 vp) koskevan valmistelun yhteydessä. Tarve synnyttäneen äidin äitiyttä koskevan sääntelyyn liittyy erityisesti sellaisiin maahanmuuttajaperheisiin, joiden perhesuhteista ei ole voitu varmistua maahantulon yhteydessä ja joilla ei ole asiakirjanäyttöä perhesuhteistaan tai sen luotettavuudesta ei saada riittävää selvitystä.

Oikeusministeriö järjesti marraskuussa 2021 synnyttäneen äidin äitiyden selvittämisestä keskustelutilaisuuden keskeisille viranomaistahoille. Kokouksen lopputuloksena varmistui käsitys siitä, että täydentävää sääntelyä tarvitaan sekä oikeudellisen vanhemmuuden määräytymistä ja selvittämistä koskevaan lainsäädäntöön, että oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevaan lainsäädäntöön.

Korkein oikeus antoi joulukuussa 2021 ratkaisun (KKO:2021:88), jonka mukaan oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 5 §:n 2 momentti oli sen käsittelemässä tapauksessa ilmeisessä ristiriidassa perustuslain 10 §:ssä ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa turvatun yksityiselämän suojan kanssa. Kyseisen hautarauhaa suojaavan säännöksen on tulkittu estävän oikeusgeneettistä isyystutkimusta koskevan tutkimusmääräyksen tekemisen tilanteessa, jossa vainaja on jo haudattu.

Tavoitteet

Yleisenä tavoitteena on edistää lapsen oikeutta tuntea vanhempansa ja mahdollistaa perhesuhteita koskevien tietojen rekisteröinti väestötietojärjestelmään myös sellaisissa tilanteissa, joissa lapsen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

syntymään liittyvät olosuhteet ovat epäselvät tai tätä koskeva asiakirjanäyttö on puutteellinen henkilöstä itsestään tai hänen perheestään johtumattomasta syystä.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotukset täydentäväksi sääntelyksi, joka mahdollistaa synnyttäneen äidin äitiyden selvittämisen ja vahvistamisen tilanteessa, jossa äitiydestä ei ole saatavilla asiakirjanäyttöä tai sen luotettavuudesta ei saada riittävää selvitystä.

Lisäksi työryhmän tulee valmistella ehdotus oikeusgeneettisiä isyystutkimuksia koskevan lainsäädännön täydentämiseksi sääntelyllä, joka mahdollistaa oikeusgeneettisen tutkimuksen tekemisen myös lapsen synnyttäneen äidin selvittämiseksi sekä viimesijaisena keinona tilanteessa, jossa tutkimusta varten tarvittava näyte otetaan jo haudatusta vainajasta.

Työryhmän tulee arvioida tarve oikeusgeneettisiä isyystutkimuksia koskevan lainsäädännön päivittämiseksi myös muutoin ja, jos muidenkin kuin edellä tarkoitettujen säännösmuutosten arvioidaan olevan perusteltuja, laatia sitä koskevat ehdotukset.

Työryhmän on laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Organisointi

Puheenjohtaja

Lainsäädäntöneuvos Salla Silvola, oikeusministeriö

Jäsenet

Erityisasiantuntija Joanna Grandell, oikeusministeriö
Tutkimuspäällikkö Marjo Avela, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Erityisasiantuntija Heidi Keskinen, Digi- ja väestötietovirasto
Lakimies Eeva-Liisa Hirvonen, Helsingin kaupunki
Käräjätuomari Hanna Väliäho, Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Professori (emer.) Markku Helin, Turun yliopisto

Erityisasiantuntija Joanna Grandell toimii myös työryhmän sihteerinä.

Työryhmä voi kuulla asiantuntijoita.

Työryhmän kokoonpano ei täytä naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ssä säädettyä vaatimusta, jonka mukaisesti valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä, hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän ja hyvinvointialueiden välisen yhteistoiminnan toimielimissä sekä kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä, lukuun ottamatta aluevaltuustoja ja kunnanvaltuustoja, tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Niillä työryhmässä edustettuina olevilla tahoilla, joiden edustajana on nainen, ei kuitenkaan ilmoituksensa mukaan ollut esittää miespuolista jäsenehdokasta, minkä vuoksi kiintiövaatimuksesta poikkeamiselle on lainkohdassa tarkoitettu erityinen syy.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän menot maksetaan momentilta 25.01.01.

Osastopäällikkö

Antti T. Leinonen

Yksikönpäällikkö

Katri Kummoinen

Liitteet	Muistio
Jakelu	Työryhmän ja seurantaryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri
Tiedoksi	Oikeusministeriö: yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto viestintä

VN/10363/2022-OM-20

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: